

Voorzitter: Deetman

Tegenwoordig zijn 113 leden, te weten:

Achtienribbe-Buijs, Akkerman, Apostolou, Beijlen-Geerts, Beinema, J.H. van den Berg, J.T. van den Berg, Biesheuvel, Bijleveld-Schouten, Blauw, Bolkestein, Brouwer, V.A.M. van der Burg, Buurmeijer, Van de Camp, Castricum, De Cloe, Dees, Deetman, Dijkstal, Van Dis, Doelman-Pel, Esselink, Feenstra, Franssen, Frinking, Frissen, Gerritse, Ginjaar-Maas, Van Heemskerck Pillis-Duvekot, Van Heemst, Hermes, Hillen, Van der Hoeven, Van Hoof, De Hoop Scheffer, Van Houwelingen, Huibers, Huys, Janmaat, Janmaat-Abbe, G. de Jong, M.D.Th.M. de Jong, Jorritsma-Lebbink, Jurgens, Kalsbeek-Jasperse, Kamp, Kersten, Koetje, Koffeman, De Kok, De Korte, Korthals, Laning-Boersema, Lankhorst, Lansink, Leerling, Leers, Van Leijenhorst, Leijnse, Van der Linden, Linschoten, Lonink, Mateman, Middel, E. van Middelkoop, Mulder-van Dam, Netelenbos, Niessen, Van Nieuwenhoven, Van Noord, Nuis, Van Otterloo, Paulis, Van der Ploeg-Posthumus, De Pree, Ramlal, Reitsma, Van Rey, Van Rijn-Vellekoop, Roosen-van Pelt, Rosenmüller, Scheltema-de Nie, Schimmel, Schoots, Schutte, Sipkes, Smits, Soutendijk-van Appeldoorn, Spieker, Stermerdink, Stoffelen, E.G. Terpstra, G.H. Terpstra, Tommel, Van Traa, Tuinstra, Van der Vaart, Ter Veer, Te Veldhuis, Versnel-Schmitz, Vliegthart, Van der Vlies, Van

Vlijmen, Vos, Weisglas, Wiebenga, Willems, Witteveen-Hevinga, Wolters, Ybema, Van Zijl en Zijlstra,

en de heren Ter Beek, minister van Defensie, Van Amelsvoort, staatssecretaris van Financiën, en Van Voorst tot Voorst, staatssecretaris van Defensie.

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mede, dat zijn ingekomen berichten van verhindering van de leden:

Van Gijzel, wegens bezigheden elders, alleen voor de ochtend- en avondvergadering;

Apostolou, J.H. van den Berg, Beijlen-Geerts, Castricum, Kalsbeek-Jasperse, Leijnse, Lonink, Netelenbos, Niessen, Van Nieuwenhoven, Schoots en Vos, wegens bezigheden elders, alleen voor de avondvergadering;

Boers-Wijnberg, Groenman, Koetje, Ruigrok-Verreijt en Verspaget, wegens bezigheden elders, de gehele dag;

Van Gelder, wegens verblijf buitenslands;

Kohnstamm, wegens ziekte.

Deze berichten worden voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is de behandeling van:
- **het wetsvoorstel Vaststelling en invoering van de titels 7.7**

(Opdracht) en 7.15 (Vaststellingsovereenkomst) van het nieuwe Burgerlijk Wetboek (17779);

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet tot uitbreiding en wijziging van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne en daarmee samenhangende wijzigingen en andere wetten (vergunningen en algemene regels voor inrichtingen; procedures voor vergunningen en ontheffingen; handhaving) (22672);**

- **het wetsvoorstel Enkele correcties in de Pensioen- en spaarfondsenwet en in enige andere wetten (22664);**

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet toezicht verzekeringsbedrijf in verband met de richtlijn inzake de toepassing van de overeenkomst tussen de EEG en Zwitserland betreffende het directe schadeverzekeringsbedrijf (22706);**

- **het wetsvoorstel Uitvoering van enkele conflictenrechtelijke bepalingen van de richtlijn 90/619/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 8 november 1990, PbEG L 330 en coördinatie van de conflictenrechtelijke bepalingen van het op 19 juni 1980 te Rome tot stand gekomen verdrag inzake het recht dat van toepassing is op verbintenissen uit overeenkomst, Trb. 1980, nr. 156, met die van de richtlijn (22509).**

Deze wetsvoorstellen worden zonder beraadslaging en, na goedkeuring

van de onderdelen, zonder stemming aangenomen.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van het deel defensie van de wetsvoorstellen:

- **Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk X (Ministerie van Defensie) voor het jaar 1993 (22800-X);**

- **Wijziging van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van hoofdstuk X (Ministerie van Defensie) voor het jaar 1991 (Slotwet; rekening) (22752).**

(Zie vergadering van 25 november 1992.)

De algemene beraadslaging wordt hervat.

□

Minister **Ter Beek**: Mijnheer de voorzitter! Toen ik gisteren luisterde naar de bijdragen van de geachte afgevaardigden, zocht ik naar een beeld dat het karakter van het debat zou kunnen kenschetsen. De echte wedstrijd moet nog beginnen omdat de prioriteitennota, die binnenkort zal verschijnen, de schets van de toekomstige Nederlandse krijgsmacht bevat. Wat was dan precies het debat van gisteren? Mij schoot toen te binnen, dat men die discussie zou kunnen vergelijken met een opwarmronde, zoals men die ziet bij een belangrijke motor- of autorace. Een dergelijke ronde heeft twee kenmerken. In de eerste plaats rijdt men wat minder hard; ik weet niet of men dat ook kan zeggen van de discussie die gisteren plaatsvond. In de tweede plaats wordt er tijdens een opwarmronde nogal eens geslingerd met het doel, de grip van de banden op het wegdek te verbeteren. Laat ik de opwarmronde van gisteren en ook die van vandaag maar beschouwen als een poging om meer grip te krijgen op de ingrijpende problematiek die in het kader van de prioriteitennota aan de orde komt.

Wie opmerkt dat 1993 voor Defensie geen eenvoudig jaar wordt, heeft een goed gevoel voor understatement. Immers, er wordt in dat jaar heel veel van onze krijgsmacht gevraagd. Nog geen twee jaar na de

behandeling van de Defensienota volgt er opnieuw een ingrijpende reorganisatie. Het uiteenvallen van de Sovjet-Unie betekent dat de toen in het raam van de Defensienota uitgestippelde beleidslijn van gelijktijdige herstructurering en verkleining krachtiger kan en ook moet worden doorgetrokken. Een verdergaande verkleining is verantwoord, nu de oude Sovjetdreiging tegen ons grondgebied definitief is weggefallen. Tegelijkertijd wint de herstructurering, in het bijzonder de verbetering van de flexibiliteit en mobiliteit, door de internationale ontwikkelingen aan belang. Dat vergt belangrijke investeringen. Dat is gisteren ook door verschillende woordvoerders onderstreept.

Er mag geen enkel misverstand over bestaan dat herstructurering en verkleining voor mij hand in hand blijven gaan. De heer Mateman mag mij daaraan houden. Dat hand in hand gaan geldt ook in financiële zin. De verkleining leidt immers, zeker op langere termijn, tot besparingen, waaruit de herstructurering mede kan worden gefinancierd. De nieuwe krijgsmacht die mij voor ogen staat, is kleiner, moderner, kent een hoge graad van inzetbaarheid en is zeer mobiel. Kortom, het is een krijgsmacht die is toegesneden op haar veranderde taken, vaak ver van huis. Bovendien biedt zij een aantrekkelijke werkomgeving en biedt zij waar voor haar geld en blijft zij op langere termijn betaalbaar.

De heer **Mateman** (CDA): De minister begint met een van de belangrijkste opmerkingen die hij zou kunnen maken. Ik had gedacht dat hij dat aan het eind van zijn betoog zou doen. Hij zegt dat wij hem mogen houden aan de inzet die hij tot dusver heeft gekozen. Hij spreekt van een mobiele krijgsmacht. Betekent dat een luchtmobiele brigade die ook in de voorziene aspecten op alle terreinen mobiel is? Ik zie de bewindslieden knikken.

Minister **Ter Beek**: Ik wil nog wel iets over de luchtmobiele brigade zeggen. Zij is een onderdeel van de landmacht, maar zij dient de gehele krijgsmacht. De luchtmobiele brigade blijft recht overeind staan zoals voorzien, met een landcomponent van infanteriebataljons en met een luchtcomponent van trans-

porthelikopters en bewapende helikopters. Dat zal ook in de prioriteitennota heel nadrukkelijk naar voren komen.

De heer **Mateman** (CDA): Hartelijk dank. Dat verstaan wij onder mobiliteit. Dat is gespecificeerd. Toch wil ik de minister een vraag stellen naar aanleiding van zijn heel nuchtere uitspraak dat hij blijft staan voor de herstructurering in totaal. Dat heeft grote financiële implicaties. In verschillende toonaarden hebben wij zorg uitgesproken over de bezuinigingen in de afgelopen jaren op Defensie in het kader van het vredesdividend. Mag ik hem al in het eerste stadium van het debat klip en klaar vragen hoelang het vredesdividend doorgaat? Of mogen wij op dit ogenblik zeggen dat wat nu op tafel staat, de contouren van de Nederlandse krijgsmacht zijn? Ik lees in de pers speculaties, interviews en dergelijke, maar hier in het parlement praten wij erover. Wil de minister nu eens duidelijk zeggen wat zijn positie is? Ik zal dat in tweede termijn ook voor de CDA-fractie doen. Ik vraag het dus niet alleen aan de minister, want wij doen het zelf ook.

Minister **Ter Beek**: Ik houd van helderheid in het debat. Ik kom later op dit punt terug, maar vanwege die helderheid wil ik ook wel onmiddellijk een antwoord geven. Als onder het vredesdividend wordt verstaan dat Defensie bij algemene maatregelen die getroffen moeten worden vanwege de toestand van 's lands financiën, disproportioneel moet worden behandeld, ben ik daar niet voor in.

De heer **Mateman** (CDA): Dat is een belangrijke uitspraak: daar is de minister niet voor in. Wij zijn daar geen van allen voor in. Hoe moet ik dat opvatten? Moet ik dat ook opvatten als een politiek signaal naar de andere bewindslieden toe? Betekent "daar ben ik niet voor in" dat de verantwoordelijkheid van de minister politiek in het geding is?

Minister **Ter Beek**: Ik neem verantwoordelijkheid voor dat beleid dat ik kan verdedigen en uitdragen. Ik kom hier straks op terug, maar ik acht datgene wat nu is gebeurd, in de bewoordingen van de heer Mateman